

Ernstige gedragsproblemen

De richtlijn Ernstige gedragsproblemen gaat over kinderen en jongeren met ernstige gedragsproblemen en hun directe omgeving, zoals het gezin en de school. Bij sommige kinderen of jongeren is een gedragsstoornis (CD) of een oppositieel-opstandige stoornis (ODD) vastgesteld, bij andere niet. Wat ze gemeen hebben, is dat de gedragsproblemen hen en hun directe omgeving ernstig belemmeren in hun dagelijks leven.

Beschikbare materialen

Voor het raadplegen en toepassen van de richtlijn Ernstige gedragsproblemen heb je een aantal materialen tot je beschikking: de richtlijn zelf, de onderbouwing, een set van zes werkkaarten en een cliëntversie: informatie voor ouders. Deze materialen kun je downloaden en bestellen op www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

Aan de slag met deze richtlijn

Wij hopen dat de richtlijn Ernstige gedragsproblemen jou en je team ondersteunt in je dagelijkse werk. Met behulp van het werkblad dat nu voor je ligt kun je zelf en/of samen met je team kennis maken met de richtlijn. Door het invullen krijg je ook een overzicht van hoe je de richtlijn op dit moment al toe past en kom je achter de dingen die nog aandacht vragen. We hopen dat het invullen van dit werkblad je inspireert om (verder) met deze richtlijn aan de slag te gaan.

Instructie

Je krijgt steeds de opdracht om een stukje in de richtlijn door te nemen en beantwoordt daar vervolgens een of meerdere vragen over. We proberen je daarbij zoveel mogelijk te laten reflecteren op hoe jij en/of je team momenteel werkt.

Inleiding

Lees vanaf pagina 13 de passage 'gedeelde besluitvorming' en beantwoord de volgende vragen.

1. Hoe krijgt gedeelde besluitvorming een plaats binnen de trajecten die je uitvoert? Welke punten op pagina 14 herken je en welke (nog) niet?

---

2. Op welk moment komt binnen het hulpverleningsproces de cliëntversie van de richtlijn aan bod?

---

3. Wat doe je/doen jullie al goed? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is daarvoor nodig?

Hoofdstuk 1: Signalering en diagnostiek van ernstige gedragsproblemen

Lees de paragrafen 1.1 tot en met 1.3.

4. Ken je de kenmerken van gedragsproblemen en kun je ze herkennen bij de kinderen en jongeren die je begeleidt?

Om gedragsproblemen te screenen beveelt de richtlijn een aantal instrumenten aan:

- Child Behavior Checklist (CBCL), (Caregiver-)Teacher's Report Form ((C-)TRF), Youth Self Report (YSR) (ASEBA-vragenlijsten)
  - Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ)
  - Sociaal-Emotionele Vragenlijst (SEV)
5. Kruis aan welke van deze instrumenten beschikbaar is of zijn. En bedenk: worden ze ingezet om op (onder andere) gedragsproblemen te screenen? Voel je je voldoende toegerust om zo'n instrument in te zetten?

---

6. Wat doe je/doen jullie al goed? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is daarvoor nodig?

Lees paragraaf 1.4 en bekijk werkkaart 1.

7. Hoe ziet binnen jouw/ jullie organisatie het diagnostisch proces eruit rondom gedragsproblemen? Op welke punten komt het overeen en verschilt het met de aanbevolen aanpak uit de richtlijn? Als het diagnostisch proces elders is uitgevoerd, is dan zichtbaar (bijvoorbeeld in het dossier) hoe dit is verlopen?

---

8. Wat doe je/doen jullie al goed? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is daarvoor nodig?

Lees de aanbevelingen in paragraaf 1.5.

9. Wat vind je voor je eigen werk/binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 1?

Hoofdstuk 2: Interventies

Lees paragraaf 2.1.

Aanbevolen interventies voor kinderen tot 12 jaar zijn:

- Incredible Years
- STOP 4-7
- PMTO
- Ouders van Tegendraadse Jeugd, de oudertraining
- Triple P niveau 4
- Opstandige kinderen
- Minder boos en opstandig
- PCIT

Aanbevolen interventies voor kinderen/jongeren vanaf 12 jaar zijn:

- Aggression Replacement Training (ART)
- Washington State Aggression Replacement Training (WS-ART)
- Sociale Vaardigheden op maat
- In Control!
- Aggressieregulatie op maat Ambulant

Bij kinderen/jongeren vanaf 12 jaar vaak aangevuld met:

- Functional Family Therapy (FFT)
- Multisysteem Therapy (MST)
- Multidimensionele Familietherapie (MDFT)

10. Kruis aan over welke interventies je binnen jouw organisatie of samenwerkingsverband beschikking hebt. Worden ze ook altijd ingezet bij de betreffende kinderen en jongeren? Zo nee: waarom wordt hier niet altijd voor gekozen? Wat vind je daarvan? Wat is er voor nodig om de aanbevolen interventies vaker in te zetten?

Lees paragraaf 2.3 tot en met 2.7.

11. Komt de aanpak overeen met hoe jullie dit meestal doen? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is daarvoor nodig?

---

12. Wat vind je voor je eigen werk/binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 2?

Hoofdstuk 3: Opvoedingstechnieken voor beroepsopvoeders

Lees hoofdstuk 3.

13. Benut je de opvoedingstechnieken die worden beschreven? Is er daarbij expliciete aandacht voor het proactief bevorderen van gewenst gedrag (3.3.1)? Reageer je vijfmaal vaker op wat je cliënt goed doet dan op wat hij/zij fout doet? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is daarvoor nodig?

---

14. Wat vind je voor je eigen werk/binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 3?

Hoofdstuk 4: Toepassing van cognitief-gedragstherapeutische principes door jeugdzorgwerkers

Lees paragraaf 4.1 en 4.2.

15. Met welke CGt-technieken ben je bekend? Welke pas je toe, welke niet en waarom?

Lees paragraaf 4.3.

16. Wat doen jeugdzorgwerkers om het geleerde tijdens de CGt therapie te versterken? Waar zijn verbeteringen mogelijk en wat is daarvoor nodig?

Lees de aanbevelingen in paragraaf 4.4.

17. Wat vind je voor je eigen werk/binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 4?

Hoofdstuk 5: Jeugdigen met ernstige gedragsproblemen in het onderwijs

Lees paragraaf 5.1.

18. Ben je bekend met de zorgstructuren van de scholen van de kinderen uit je caseload? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is daarvoor nodig?

Lees paragraaf 5.2.

19. Hoe verloopt de samenwerking met school? Waar zijn verbeteringen mogelijk en wat is daarvoor nodig?

---

20. Wat vind je voor je eigen werk/binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 5?

Over Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

Richtlijnen zijn bedoeld om jou als professional te ondersteunen in je werk. Het zijn aanbevelingen die richting geven aan de professionele afwegingen die je in de jeugdhulp dagelijks maakt.

De richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming bieden een overzicht van de laatste kennis: op basis van wetenschap, praktijk én cliëntvoorkeuren. Met praktische aanbevelingen en kennis binnen handbereik beslissen jij en je cliënt samen over een effectieve aanpak. In totaal ontwikkelen en implementeren we 14 richtlijnen.

Meer weten? www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming zijn een initiatief van:

